

In gesprek met Lotte Wilms, coördinator van het online KB Lab:

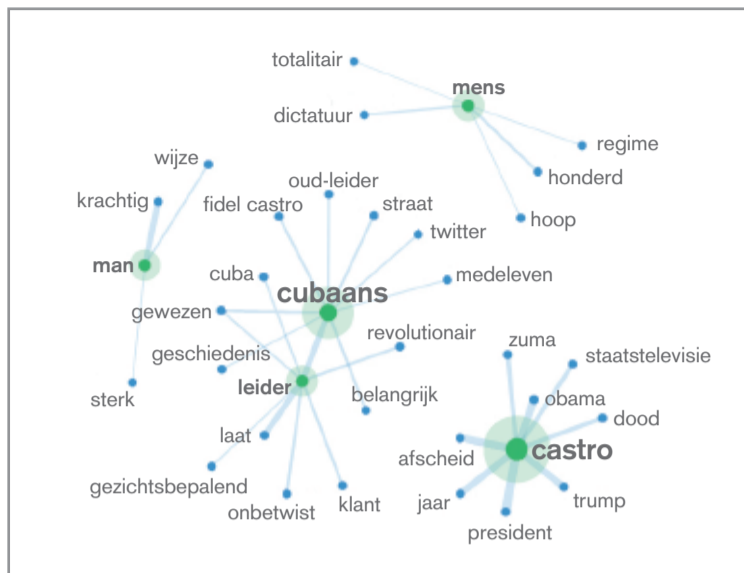
‘Tools en data uit digitale collectie beschikbaar’

Begin april lanceerde de Koninklijke Bibliotheek (KB) een volledig vernieuwd online lab. De website bevat vooral data en tools voor onderzoekers, maar de coördinator van het lab heeft nog meer plannen. *Steven Claeysens*

“Het KB Lab is in de eerste plaats bedoeld voor iedereen die wil werken met onze grote digitale collecties als datasets”, steekt Lotte Wilms van wal. “Dat kunnen computerwetenschappers zijn die een dataset nodig hebben om een bepaalde zoekinterface te bouwen, maar ook geesteswetenschappers die juist op zoek zijn naar een tool om te onderzoeken hoe een bepaald concept door de jaren heen in de gedigitaliseerde kranten verschuift. Daarnaast hopen we ook collega’s bij andere bibliotheken, archieven en musea te inspireren door te laten zien wat er allemaal kan met grote collecties gedigitaliseerd historisch materiaal.”

Voordelen nieuwe lab

Uiteindelijk hoopt Wilms dat het ook tot nieuwe toepassingen leidt: “We zoeken altijd nieuwe ideeën en projecten om samen met onderzo-

Een van de beschikbare tools in het KB Lab is de Frame Generator. Door middel van topic modelling en co-occurrence vindt en visualiseert de Frame Generator patronen in een (grote) verzameling Nederlandstalige teksten, om zo inzicht te geven in de dataset. De applicatie is ontwikkeld in het kader van het KB-fellowship van prof. dr. Joris van Eijndhoven in 2016. *credits KB*

kers en collega’s te kijken hoe we ons werkveld nog inspirerender kunnen maken.”

Wat biedt het nieuwe lab dat het oude niet bood? “Vooral meer context bij de tools en datasets, maar ook bij de activiteiten van het team achter het lab. Elke tool en elke dataset heeft een eigen pagina met

meer informatie over hoe iets is ontwikkeld, waar je de broncode of de data kunt vinden en waarvoor het tot nu toe is gebruikt. We hebben daarnaast ook een blog, een agenda waarin je kunt zien wat het lab organiseert, maar ook waar onze collega’s spreken over projecten of plannen van het lab. Je kunt je ook

inschrijven voor de nieuwsbrief om op de hoogte te zijn en blijven van al het lab-nieuws.”

Nog maar het begin

Voor Wilms is het allemaal nog maar het begin: “We willen nog meer samenwerken en we willen, hoe tegenstrijdig dat ook klinkt met een nieuwe website, meer offline te vinden zijn. We hopen echt een netwerk te kunnen bouwen van gelijkgestemden, mensen die het leuk vinden om samen te kijken naar andere mogelijkheden van bestaande applicaties of zin hebben om samen nieuwe technieken te ontwikkelen. Ook willen we zelf meer onderzoek gaan doen naar onze digitale collecties, zodat we beter begrijpen wat we nu eigenlijk aanbieden en wat ermee kan. Maar we kijken bijvoorbeeld ook naar de rol die bibliotheken spelen binnen de Digital Humanities.”

Iedereen kan helpen

Kunnen onderzoekers ook iets bijdragen aan het lab? “Altijd! Heb je een interessante vraag of een verfrissend plan, neem dan contact met ons op om samen te kijken of we iets op poten kunnen zetten.”

lab.kb.nl

Workshop erfgoeddata startsein voor digitale samenwerking

Wie in korte tijd een solide basis wil leggen om tot internationale cross-disciplinaire samenwerking te komen, doet er goed aan zich een week ‘te laten opsluiten’. *Heidi Berkhout*

Met welke methode kun je migrantenerfgoeddata verzamelen, duurzaam digitaal bewaren en bevragebaar maken voor uiteenlopende groepen belangstellenden? Deze vraag stelden historica Marijke van Faassen en digitaal historicus Rik Hoekstra zichzelf. Het antwoord was even eenvoudig als doeltreffend: ze organiseerden de vijfdaagse workshop Migrant (R)e-collections.

Onconventioneel

Marijke van Faassen: “Het Lorentz Center stelde een locatie en organisatorische ondersteuning ter beschikking. We werden uitgedaagd om een onconventioneel programma te bedenken, bedoeld om bruggen te slaan tussen verschillende disciplines. Zo stonden in de workshops niet de sprekers centraal, maar het punt dat aan het eind van

de week bereikt moest zijn om verder te kunnen met het grotere doel: dat alle betrokkenen meerwaarde ontlenden aan het resultaat en dat veel mensen er gebruik van kunnen maken.” Rik Hoekstra vult aan: “Er was veel ruimte voor interactie in subgroepen en van elke deelnemer werd continu een actieve inbreng verwacht.”

Duurzaam toegankelijk

De workshop werd opgezet met Australische partners van de *Digital Humanities Group Western Sydney University* en *Curtin University* en het *Centre for Global Heritage and Development Leiden*. De workshop had dertig deelnemers uit Nederland, Australië, Engeland, België en de VS, die samen de vier domeinen geesteswetenschappen, computerwetenschappen, cultureel erfgoed en de migrantengemeenschappen vertegenwoordigden. Samen bogen ze zich over de vraag: welke methode brengt het verspreid bewaarde, schriftelijke en materiele, erfgoed van migranten zo bij elkaar, dat de onderzoeksgegevens digitaal duurzaam toegankelijk zijn? “De deelnemers kwamen tot de con-

clusie dat er behoefte is aan een ‘digitale marktplaats van data’, waar aanbod en vraag over cultureel erfgoed bij elkaar komen. We willen het erfgoed niet op een fysieke locatie bijeen brengen. Met zoveel uiteenlopende en internationaal verspreide collecties en even zoveel eigenaars, zou dat praktisch onhaalbaar zijn,” aldus Van Faassen. Hoekstra: “Ook werd duidelijk dat er geen overkoepelend systeem moet komen. De data blijven op zichzelf staan en gaan niet op in een nieuw systeem. Wel worden ze aan elkaar gekoppeld, waardoor de data doorzoekbaar worden.”

Start is gemaakt

Met gereedschappen als *Linked Data* en *Timbuctoo* zijn de basisvoorwaarden aanwezig, maar er is ook methodologische ontwikkeling nodig. Aan dit laatste wordt verder gewerkt met de workshoppartners aan de inhoudelijke kant en met het digital humanities ontwikkelteam van het Huygens ING, de Semantic Web-groep van de VU en Web Information Systems-groep van TU Delft aan de technische kant. *lorentzcenter.nl*

Waar kunnen migranten en hun nabestaanden terecht met hun ‘bagage’, met hun dagboeken, foto’s en verhalen? En aan welke voorwaarden moeten herinneringen voldoen om als databestand geschikt te zijn voor wetenschappelijk onderzoek? De workshop *Migrant (R)e-collections* was podium voor deze, en andere vragen. *credits Jelk Kruk, SuperNova Studio, foto Image ‘Maxxi luggage’ CC BY-NC-SA 2.0 by Loungerie / Emiliano Dominic*

KORT

Pilot-projecten testen CLARIAH-infrastructuur

Omdat de ingediende voorstellen van dusdanig hoge kwaliteit waren, heeft het bestuur van CLARIAH besloten niet twaalf, maar zestien research pilots te honoreren. De projecten, die dit voorjaar van start gingen, laten zien welke onderzoeksvragen er beantwoord kunnen worden met de data en tools die beschikbaar zijn in de digitale infrastructuur voor de geesteswetenschappen. Tegelijkertijd verkennen ze ook waar nog belemmeringen liggen in het gebruik van de infrastructuur, zodat deze kunnen worden aangepakt. De projecten zijn gelijkmatig verdeeld over de verschillende focusgebieden in CLARIAH die gebruikmaken van tekstuele, gestructureerde en audiovisuele data. (ER) *clariah.nl*

Maak kans op een data-subsidie

Tot 1 oktober kunnen onderzoekers bij DANS een aanvraag indienen voor een subsidie voor een klein dataproject. Deze zogenoemde KDP-subsidie wordt verstrekt aan projecten waarbinnen één of meer belangrijke datasets worden beschreven en toegankelijk worden gemaakt. De subsidie is vooral bedoeld voor deelgebieden waar nog niet tot nauwelijks aan data-archivering wordt gedaan, en waarbij de subsidie van DANS een stimulans kan zijn om dit juist wel te doen. De vorige ronde zijn negen projecten gesubsidieerd, variërend van de ontsluiting van paleoecologische datasets tot Oral Historyprojecten. (HB) *dans.knaw.nl*

Visiting Professor Richard Smiraglia

Richard Smiraglia, hoogleraar aan de *School of Information Studies* van de Universiteit van Wisconsin-Milwaukee, is specialist op het gebied van zogenaamde *Knowledge Organisation Systems* en auteur van meer dan driehonderd publicaties relevant voor de informatiewetenschappen. Dankzij een beurs uit het *KNAW Visiting Professors Programme* kan Smiraglia zich in 2017 en 2018 buigen over vragen rond de ontwikkelingen van een grootschalige onderzoeksinfrastructuur binnen de Nederlandse geestes- en sociale wetenschappen. Smiraglia’s kennis en ervaring zullen met name worden gebruikt om de diensten van DANS, zijn gastinstituut, verder te ontwikkelen. Uiteraard streeft DANS ernaar de expertise van Smiraglia te delen. Richard Smiraglia is in mei begonnen. (CH)

dans.knaw.nl